

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Üyelerinin Görüşleri¹

Arş.Grv.Zeynep Umur
İnönü Üniversitesi-Türkiye
zeynep.umur@inonu.edu.tr

Doç.Dr. Hasan Demirtaş
İnönü Üniversitesi-Türkiye
hasan.demirtas@inonu.edu.tr

Özet:

Bu araştırmanın amacı, eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz yüksek lisans programının amacına, öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebeplerine, bu programın öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisine ve programın etkililiğine ilişkin öğrencilerin ve öğretim üyelerinin görüşlerini belirlemektir. Durum çalışması deseninin kullanıldığı bu araştırmaya 23 tezsiz yüksek lisans öğrencisi ve 5 öğretim üyesi katılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşme tekniği ile toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Sonuçta katılımcıların tezsiz yüksek lisans programının amacına ilişkin görüşlerin programın formal amacıyla uyumlu olduğu, ancak bunun yanında formal amacından farklı amaçları olduğu da görülmüştür. Programın etkililiğine (amaçlarına ulaşma düzeyine) ilişkin daha çok olumlu görüş bildiren katılımcılar bu programın MEB tarafından dikkate alındığında, teşvik edildiğinde daha etkili olacağını ifade etmişlerdir.

Keywords: Tezsiz yüksek lisans programı, Eğitim yönetimi ve denetimi, Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi



**E-Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi,
Cilt: 7, Sayı: 3, 2016, ss. 31-48**

DOI: 10.19160/e-ijer.67845

Gönderim : 10.06.2016
Kabul : 30.09.2016

Önerilen Atıf

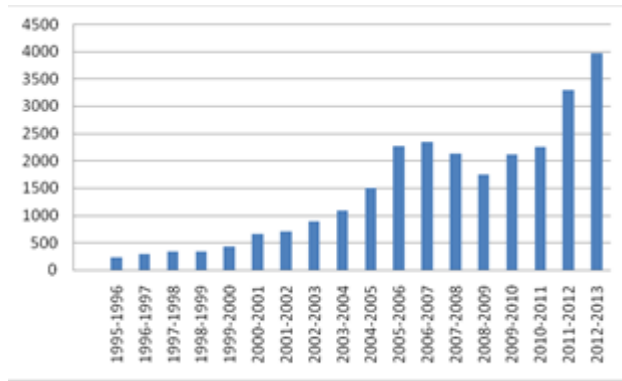
Umur, Z. & Demirtaş, H. (2016). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Üyelerinin Görüşleri, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 3, 2016, ss. 31-48, DOI: 10.19160/e-ijer.67845

¹ Bu makale Doç. Dr. Hasan Demirtaş danışmanlığında yürütülen “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencileri ile Öğretim Üyelerinin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına İlişkin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezine dayalı olarak yazılmıştır.

GİRİŞ

Lisansüstü eğitim programları içinde tezsiz yüksek lisans programları mesleki gelişime vurgu yapması yönüyle öne çıkmaktadır. Zira Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde tezsiz yüksek lisans programının amacı "öğrenciye mesleki konuda bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermek" şeklinde ifade edilmektedir (Resmi Gazete, 1996). Türkiye dışındaki ülkelerde de farklı adlarla anılan ve mesleki gelişime vurgu yapan tezsiz yüksek lisans benzeri programlar bulunmaktadır (Karakütük, 2009). Bu bakımdan eğitim yöneticisi yetiştirmeyi öngören bir programın olmadığı Türkiye'de, Eğitim Bilimleri içindeki Eğitim Yönetimi ve Denetimi (EYD) Tezsiz Yüksek Lisans Programı dikkat çekici konumdur.

Eğitim yönetimi konusundaki bilgi birikiminin artarak bir bilim haline gelmesi neticesinde eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesinin bir meslek eğitimine dayandırılması görüşü yaygınlaşmış olmasına karşın Türkiye'de eğitim yöneticiliğinin hala profesyonel bir meslek olarak görülmediği, Türkiye'nin bu konuda gelişmiş ülkelerin gerisinde olduğu gibi ifadelere alanyazında sıklıkla rastlanmaktadır (Ada ve Baysel, 2010; Ada ve Küçükali, 2009; Akın, 2012; Balcı, 2008; Balyer ve Gündüz, 2011; Çelik, 2002; Demirtaş, 2010; Demirtaş ve Özer 2014; Işık, 2002; Kaya, 1991; Şimşek, 2004; Şişman ve Turan, 2002; Taymaz, 2003). Nitekim Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) eğitim yöneticilerinin ve maarif müfettişlerinin atanması ve yetiştirilmesi ile ilgili olarak dün



(Kaynak: http://www.osym.gov.tr/belge/1-128/sureli_yayinlar.htm)

bugüne yayınladığı yönetmeliklerin lisansüstü eğitime ilişkin hükümleri incelendiğinde alanyazındaki bu ifadeler kolaylıkla doğrulanabilir. Zira eğitim yöneticilerinin atanması ile ilgili 1985-2014 yılları arasında çıkarılmış on üç adet yönetmeliğin (Tebliğler Dergisi, 1985; 1986; Resmi Gazete, 1990a; 1995; 1998; 1999a; 2004; 2007; 2008; 2009; 2013a; 2013b; 2014a) lisansüstü eğitime ilişkin hükümlerine bakıldığında lisansüstü eğitimin göz ardı edilmemekle birlikte eğitim yöneticilerinin atanması ve yetiştirilmesinde önemli ve belirleyici bir unsur olmadığı göze çarpmaktadır. Benzer şekilde maarif müfettişlerinin atanması ve yetiştirilmesi ile ilgili 1963-2014 yılları arasında çıkarılan sekiz adet yönetmelik (Resmi Gazete, 1963; 1967; 1969; 1990b; 1993; 1999b; 2011; 2014b) incelendiğinde genel olarak bir süre için üniversitelerin EYD-EYD bilim dalında lisans eğitimi almış olan öğretmenlerin müfettiş olmasının kolaylaştırılmasının dışında Türkiye'de maarif müfettişlerinin yetiştirilmesi için somut bir adım atılmamış olduğu söylenebilir. Lisansüstü eğitim almış olmak, eğitim yöneticileri ile ilgili bazı yönetmeliklerde yalnızca bir tercih sebebi olarak ifade edilmişken, bazılarında atamalarda bir takım ek puanlar verilmesi öngörülmüştür. Verilen puanlar lisansüstü eğitimin derecesi ve lisansüstü eğitimin yönetim alanında veya diğer alanlarda olmasına göre farklılık göstermektedir. Yönetim alanında lisansüstü eğitim almış olanlara daha çok puan verilirken bu konuda eğitimin kamu yönetiminden ayrı ifade edilmemiş olması dikkat çekicidir. Söz konusu bu puanlar diğer değerlendirme kriterleri arasında oldukça küçük bir yer kaplamaktadır. Buna rağmen verilen ek puanların katkı derecesi ile ÖSYM istatistiklerinden derlenen EYD lisansüstü öğrenci sayıları birlikte değerlendirildiğinde verilen puanın yönetici olma konusundaki belirleyiciliğine paralel olarak öğrenci sayılarının da değiştiği görülmektedir (Grafik 1). Grafik1 yakından incelendiğinde öğrenci sayılarının 2004-2007 yılları arasında hızla arttığı görülmektedir. Yönetici atama yönetmelikleri içinde atamalarda lisansüstü eğitim almış olanlara verilen puanın miktarının ve toplam puana katkısının en çok olduğu yönetmelik 2004 yılındaki yönetmeliktir. Bundan sonra

2007 yılında çıkarılan yönetmelikte ek puan uygulaması tamamen kaldırılmıştır. Bu nedenle grafik 1'de de görüldüğü gibi EYD lisansüstü ğrenci sayısı düşmeye başlamıştır. Daha sonra ek puanın yeniden getirilmesiyle ğrenci sayısı da artmaya başlamıştır. Bu sonuç, eğitim yöneticiliğinin profesyonelleşmesi adına MEB'in tutumunun önemli bir teşvik edici olduğuna işaret etmektedir.

EYD tezsiz yüksek lisans programı MEB tarafından resmi olarak dikkate alınmamasına rağmen MEB'de çalışan yönetici, müfettiş ve öğretmenlerin dikkatini çekmeye devam etmekte, bu durum EYD tezsiz yüksek lisans programını eğitim bilimlerindeki diğer lisansüstü eğitim programları içinde nispeten daha çekici kılmaktadır. EYD tezsiz yüksek lisans programının bir ucunda eğitim sisteminin yani uygulamanın içinden gelen eğitim yöneticisi, maarif müfettişi ve öğretmenler bulunurken diğer ucunda bilimsel bilgi üreten ğretim yeleri vardır. Dolayısıyla bu program alanyazında sıklıkla vurgulanmış geleneksel bir tartışma olan kuram ve uygulama ilişkisinin kurulması (Balı, 2008; Başaran, 1988; Beycioğlu ve Dönmez, 2006; Hoy ve Miskel, 2010; Sarpkaya, 2010) bağlamında da dikkate değerdir.

Alanyazında eğitim yöneticilerinin ya da maarif müfettişlerinin yetiştirilmesi konusunu teorik olarak ele alan (Akın, 2012; Aydın, 1995; Balı ve ınkır, 2002; Kalyoncu, 2002; Karip ve Köksal, 1999; Okutan, 2000; şışman ve Turan, 2002; Taş ve nder 2010; Yavuz, 2009), lisansüstü eğitim ğrencilerinin sorunlarına değinen (Alabaş, Kamer ve Polat, 2012; Başer, Narlı ve Günhan, 2005; Karakütük, Aydın, Abalı ve Yıldırım, 2008; Nayır, 2011), EYD lisansüstü derslerinin içeriğine, üniversitedeki eğitim-öğretimin niteliğine değinen (Balı, 2008; Bülbül, 2003; Karataş, 2014; zdemir, Köse ve Kavgacı, 2014; stner ve Cömert, 2008) ok sayıda araştırma bulunmasına rağmen EYD lisansüstü eğitim programlarının öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına katkısını inceleyen, bu programları öğrencilerin görüşlerine göre değerlendiren az sayıda araştırma bulunmaktadır (zdemir, Bülbül ve Güngör, 2002; Turhan ve Yaraş, 2013). Oysa ilgili yasal metinde ifade edilen formal amacı, kuram ve uygulama ilişkisi açısından önemi ile eğitim yöneticilerinin ve maarif müfettişlerinin yetiştirilmesi konusundaki yeri dikkate alındığında EYD tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisinin, öğrencilerin bu programdan beklentilerinin ve bu programın amacına ilişkin algılarının bu bağlamda değerlendirilmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Bu araştırmada Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programına ilişkin öğrencilerin ve ğretim üyelerinin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Tezsiz Yüksek Lisans,

- 1) Programının amacına ilişkin öğrencilerin ve ğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- 2) ğrencilerinin tezsiz yüksek lisans yapma sebeplerine ilişkin öğrencilerin ve ğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- 3) Programının, ğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisine ilişkin öğrencilerin ve ğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?
- 4) Programının etkililiğine (programın amaçlarına ulaşma derecesine) ilişkin öğrencilerin ve ğretim üyelerinin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma modeli:

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma İnönü Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programını ğretim yeleri ve öğrencilerin görüşleriyle sınırlı olarak değerlendiren bir araştırmadır. Dolayısıyla araştırma durum çalışmasını (Creswell, 2015, 97) fenomenolojik bakış açısı (Merriam, 2013: 24; Patton, 2002: 107; Richards ve Morse, 2007:

48) içinde yürütmeye imkan verecek şekilde desenlenmiştir. Zira durum çalışmaları diğer araştırma türleri ile birleştirilebilir (Merriam, 2013: 42).

Çalışma Grubu:

Bu araştırmada İnönü Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans programında ders veren 7 öğretim üyesinden araştırmaya gönüllü katılan 5 öğretim üyesi ile 2010-2015 yılları arasında bu programdan mezun olmuş ya da öğretim yılının son dönemi içerisinde bulunan toplam 81 öğrenciden araştırmaya gönüllü olarak katılan 23 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 136-137) kullanılmıştır.

Tablo 1

Öğrencilerin oluşturduğu çalışma grubu

Katılımcı	Görev unvanı	Lisans Mezuniyeti	Yüksek lisans Mezuniyet yılı	Mesleki Kıdemi (yıl)	Yöneticilik /Müfettişlik Kıdemi (yıl)	Cinsiyet	Tezsiz yüksek lisans eğitimi sırasında yaşadığı şehir
Y1	Okul müdürü	Fen Edebiyat Fakültesi	2006	28	15	Erkek	Malatya
Y2	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2014	20	10	Erkek	Malatya
Y3	Okul müdürü yrd.	Eğitim Fakültesi	2011	13	4	Erkek	Malatya
Y4	Okul müdürü	Sağlık yönetimi bölümü	2006	20	20	Erkek	Malatya
Y5	Milli eğitim şube müdürü	Eğitim Fakültesi	2013	14	10	Erkek	Malatya
Y6	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2015	24	7	Erkek	Malatya
Y7	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2013	14	7	Erkek	Malatya
Y8	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2014	18	14	Erkek	Malatya
Y9	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2012	28	19	Erkek	Malatya
Y10	Okul müdürü yrd.	Eğitim Fakültesi	2014	10	3	Erkek	Malatya
Y11	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2014	10	6	Kadın	Malatya
Y12	Okul müdürü	Eğitim Fakültesi	2014	10	5	Erkek	Kahramanmaraş
M1	Maarif müfettişleri başkanı	Eğitim Fakültesi	2011	25	8	Erkek	Malatya
M2	Maarif müfettişleri başkan yrd.	Eğitim Fakültesi	2011	21	18	Erkek	Malatya
M3	Maarif müfettişi	Eğitim Fakültesi	2014	17	5	Erkek	Erzurum
M4	Maarif müfettişi	Eğitim Fakültesi	2014	15	6	Erkek	Adana
M5	Maarif müfettişi	Eğitim Fakültesi	2015	35	25	Erkek	Malatya
Ö1	Sınıf öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2014	8	-	Erkek	Malatya
Ö2	Sınıf öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2015	24	-	Erkek	Malatya
Ö3	Beden Eğitimi Öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2015	13	-	Kadın	Malatya
Ö4	Türkçe Öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2015	8	-	Erkek	Malatya
Ö5	Resim Öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2015	17	-	Kadın	Malatya
Ö6	Müzik Öğretmeni	Eğitim Fakültesi	2006	19	3	Erkek	Malatya

Çalışma grubunda çeşitliliği arttırmak için farklı görev unvanından, farklı branştan, farklı cinsiyetten, farklı yıllarda tezsiz yüksek lisans yapmış, farklı şehirlerden eğitim almaya gelmiş öğrencilerin örnekleme yer almasına özen gösterilmiştir. Ayrıca gizliliği sağlamak için öğretim üyeleri A1, A2,...A5 biçiminde; eğitim yöneticileri Y1, Y2,...Y12 biçiminde; maarif müfettişleri M1, M2,...M5 biçiminde ve öğretmenler Ö1,Ö2,...Ö6 biçiminde kodlanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu çalışma grubuna ilişkin ayrıntılı bilgi Tablo 1'de yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi: Araştırma verileri, alanyazın taraması yapılıp oluşturulmuş, alandaki üç uzmanın görüşü alınıp çalışma grubu dışından bir öğretim görevlisi ve bir öğretmen ile pilot uygulaması yapılarak düzenlenmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veri toplamak için öncelikle yüz yüze görüşme ve görüşmenin katılımcının izniyle ses kayıt cihazı ile kaydedilmesi yolu (20 katılımcı ile) tercih edilmiş olmakla birlikte zaman ve ulaşım konusundaki sınırlılıklar ve katılımcıların tercihleri nedeniyle görüşme sırasında not alma, telefonda görüşme gibi yollara da başvurulmuştur. Görüşmeler 15-60 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında katılımcıların cevapları özetlenerek cevapların doğru anlaşılıp anlaşılmadığı teyit ettirilmiştir. Bu araştırmada veri analizi süreci içerik analizi tekniği (Yıldırım ve şimşek, 2013: 259) ile şekillendirilmiştir. Veri toplama sürecinde ortaya çıkan kavramlar değerlendirilmiş, olası temalara ilişkin fikir yürütölmüş, kavramların alanyazınla ilişkisi kurulmuş, yeni görüşmelerle ortaya çıkan yeni kavramlarla temalar yeniden düzenlenmiş ve genel hatlarıyla belirlenen temalar için verilerin doğgunluğa ulaştığı göröldükten sonra veri toplama işlemi sonlandırılmıştır. Bütün görüşmeler elektronik ortamda, yalnızca dil yanlışları düzeltilip aslına sadık olarak yazılı hale getirilmiştir. Tüm veri seti okunup kavramların listesi oluşturulduktan sonra bu kavramlar temalandırılarak oluşturulan temalar için tanım, açıklama ve örneklerin yer aldığı tablolar oluşturulmuş. Kavram ve temalar alandaki üç uzmanın görüşleri alınarak yeniden düzenlenmiş ve tüm veriler kodlanarak frekansları belirlenmiştir.

Araştırmacının Rolü:

Bu araştırma eğitim fakóltesi mezunu, yalnızca bir buçuk yıllık öğretmenlik deneyimi olan EYD yüksek lisans öğrencisi tarafından tez çalışması kapsamında yürütölmüştür. Dolayısıyla katılımcıların birçoğu yaşları ve deneyimleri sebebiyle araştırmacıyı daha çok nasihat edilecek genç bir öğretmen olarak algılamışlardır. Bu nedenle katılımcıların görüşmeler sırasında oldukça rahat davrandığı, önerilerini ve eleştirilerini çekinmeden ifade ettikleri gözlenmiştir. Diğer taraftan araştırmacının tez konusuna bakış açısını şekillendiren řey lisans ve yüksek lisans derslerinde edindiği kuramsal bilgiler ile bir buçuk yıllık öğretmenlik deneyimi ve bu sırada milli eğitim sistemi içerisinde etkileşimde bulunduğu kişiler olmuştur. Bu bilgi ve deneyimlerin araştırma sürecine ve sonucuna yansımış olması muhtemeldir. Buna rağmen araştırmacının tez konusuna ve ulaşacağı sonuçlara ilişkin, tezsiz yüksek lisans öğrencisi olmaması ve katılımcılara kıyasla milli eğitim sistemi içerisindeki deneyiminin çok az olması sebebiyle, keskin görüşleri bulunmamaktadır.

Geçerlik ve Güvenirlik:

Bilimsel bir araştırmanın kalitesini onun geçerlik ve güvenirliği ortaya koyar. Geçerlik ve güvenirlik kavramları nitel araştırma geleneği içinde farklı anlamlar kazansa da nitel bir araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için bazı önlemler alınır. (Yıldırım ve şimşek, 2013: 289). Bunlardan bazıları şunlardır: Çeşitleme tekniği, katılımcı doğrulaması, veri toplama süreçlerine uygun ve yeterli katılım (veri doğgunluğu), araştırmacının duruşunu açıklaması (yansıtıcılık), uzman incelemesi, araştırma sürecinde izlenen yolun ayrıntılı açıklanması (denetleme), amaçlı örnekleme yapma, ayrıntılı betimleme. (Creswell, 2015: 243-255; Merriam, 2013: 199,228; Yıldırım ve şimşek, 2013: 289-309). Bu araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için alınan önlemler şöyle sıralanabilir:

- ✓ Tezsiz yüksek lisans programına ilişkin hem öğrencilerle hem de öğretim üyeleri ile görüşölerek veri kaynağı açısından çeşitleme yapılmıştır.

- ✓ Görüşmeler sırasında aralıklarla verilen bilgiler özetlenmiş ve doğru anlaşılıp anlaşılmadığı katılımcılara teyit ettirilmiştir.
- ✓ "verilerin toplanması ve analizi" başlığı altında da değinildiği üzere veri toplama süreci içinde genel hatlarıyla belirlenen kavramlar ve temalar için toplanan verilerin bir doygunluk sağladığı tespit edildikten sonra veri toplama işlemi sonlandırılmıştır. Böylece veri toplama süreçlerine uygun ve yeterli katılım sağlanmaya çalışılmıştır.
- ✓ "Araştırmacı rolü" başlığı altında görüldüğü gibi araştırmacının bu araştırma içindeki rolü, konuya bakış açısı ve katılımcılarla etkileşimi ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.
- ✓ Görüşme formu hazırlanırken ve veri analizi sırasında temalar oluşturulurken uzmanların görüşlerine başvurulmuştur.
- ✓ Araştırma süreci sırasında izlenen yol yani çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ilgili başlıklar altında ayrıntılarıyla ifade edilmiştir.
- ✓ Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. "Çalışma grubu" başlığı altında da ifade edildiği gibi örnekleme imkanlar ölçüsünde farklı özellikte öğrenciler dahil edilmeye çalışılmıştır.
- ✓ "Bulgular" bölümünde ham verilerin bir kısmı ortaya çıkan temalara göre yorum katmadan ve verinin doğasına mümkün olduğunca sadık kalarak aktarılmıştır. Böylece ayrıntılı betimleme yapılmaya çalışılmıştır.

FINDINGS

Tezsiz Yüksek Lisans Programının Amacı

Katılımcıların tezsiz yüksek lisans programının amacına ilişkin görüşleri Tablo2'de ifade edilmiştir.

Tablo 2:

Tezsiz yüksek lisans programının amacına ilişkin görüşler

Temalar	Öğretim Üyesi	n	Öğrenci	n
Amaç				
I. Kişisel ve mesleki gelişim sağlama	A1-A5	5	Y1-Y12,M1-M5,Ö1-Ö6	23
Değişime uyum sağlama	A2,A3,A4	3	Y2,Y5,Y6,Y7,M1,M2,Ö1-Ö6	12
Bakış açısını genişletme/ farkındalık kazanma	A2,A4,A5	3	Y1,Y2,Y4,Y8,Y10,Y11,Ö1,Ö2,Ö5,Ö6	10
Lisansüstü eğitim yapma	A4	1	Y2,Y4,M3	3
Statü/saygınlık kazanma	A3,A5	2	Y11,M1,Ö4,Ö5	4
Araştırmaya ve okumaya Yönelme	A2,A4	2	M1,M3	2
II. Kuram ve uygulama ilişkisi kurma	A1-A5	5	Y1,Y2,Y3,Y5,Y12, M3-M5,Ö6	14
Kuramsal bilgi verme/alma	A1,A2,A4,A5	4	Y1,Y2,Y6,Y8-Y12,M4	9
Bilgiyi uygulama/ Anlamlandırma	A1,A2,A3	3	Y1,Y2,Y3,Y11, Y12,M4	6
Uygulamadan kurama katkıda bulunma	A1,A2	2	Y8,Y9,M4	3
III. Maarif müfettişi /Eğitim yöneticisi/Lideri yetiştirme	A3	1	Y1,Y3,Y5,Y7,Y10,Ö1,Ö3,Ö6	8
IV. Eğitim sistemini etkili/verimli kılma	A1-A5	5	Y1,Y3,Y6,Y11,M2,Ö2,Ö5	7
Sistemdeki sorunlara çözüm Üretme	A4	1	Y1,Y11,M2,Ö6	4
Okulu etkili/verimli kılma			Y6,Ö4,Ö5	3
V. Maddî kazanımlar sağlama	A3,A5	2	Y5,Y9,Y11,Y12,Ö2,Ö4,Ö5	7
Yönetici atamalarında ek puan alma	A5	1	Y5,Y11,Ö2,Ö4,Ö5	5
Ek ders ücreti alma			Y9,Y11,Y12	3
Görev yerini değiştirme/ Değiştirmeme	A3	1	Y11,Ö5	2
Kademe ilerlemesi alma			Y12	1

Görüldüğü gibi katılımcıların tamamı programın amaçlarından birinin, farklı açılardan kişisel ve mesleki gelişim sağlama olduğunu dile getirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kişisel ve mesleki gelişimin alt amaçları olarak değişime uyum sağlama ve bakış açısını genişletme/farkındalık kazanma amaçları olduğunu ifade etmişlerdir. Değişime uyum sağlama amacı ile ilgili bir katılımcının ifadeleri şöyledir: *"Günümüzde değişik teknolojik araçlar var bunların donanımı zaman içerisinde işlevini yitiriyor tıpkı bunlara donanım ilave ettiğimiz gibi üniversitelerin eğitim yönetimi ve denetimi alanlarında lisanstan sonra geçen süreç içerisinde bu eskiyen eğitim yönetimi ve denetimi ile ilgili donanımlarını güncellemesi olarak ben değerlendiriyorum"* (M2) Bakış açısını genişletme/farkındalık kazanma amacı ile ilgili bazı katılımcılar bu programın okul müdürü, müfettiş, öğretmen gibi farklı görev unvanındaki kişileri bir araya getirerek birbirlerine karşı daha gerçekçi ve empatik bakış açısı geliştirmeyi amaçladığını, onlara işlerine daha profesyonel yaklaşma ve uygulamada yaptıkları hataları fark ettirmeyi amaçladığını ifade etmişlerdir. Az sayıda katılımcının ise programın amacını, ALES'ten yeterli puanı alamayan ya da yabancı dil bilmeyen dolayısıyla tezli yüksek lisans programlarını kazanamayanların lisansüstü eğitim almasını sağlayan alternatif olarak algıladıkları görülmektedir. Bu konuda katılımcılardan birinin ifadesi şöyledir: *"Normalde yüksek lisans programlarında yabancı dil isteniyor, tezsizde yabancı dil şartı olmadığı için bence yabancı dil bilmeyenlerin yüksek lisans yapmalarını sağlamak"* (Y2)

Çok sayıda katılımcı tezsiz yüksek lisans programının bir diğer amacının kuram ve uygulama ilişkisi kurma olduğunu ifade etmiştir. Tablo2'de görüldüğü gibi kuram ve uygulama ilişkisi kurmanın kuramsal bilgi verme, bilgiyi uygulama, anlamlandırma ve uygulamadan kurama katkıda bulunma alt amaçlarını içermektedir. Bu konuda katılımcılarından bazılarının ifadeleri şöyledir: *"Uygulamada görülen durumların tekrar teorik olarak üniversite ortamında hocalarla beraber yeniden değerlendirilmesi ve katkısının artırılması amacı var diye düşünüyorum."* (M4) *"Milli eğitimle üniversite arasındaki diyalogu sağlamak, milli eğitimde olan bitenin, işleyişin üniversite tarafından öğrenilmesi, yani kendi eğitim fakültesinin yetiştirmiş olduğu öğretmenlerin alanda neler yaptığı, onlardan nasıl dönüt alacağı şeklinde bir amacı var."* (Y8)

Katılımcılara göre programın diğer amaçlarından biri maarif müfettişi, eğitim yöneticisi/lideri yetiştirmedi. Zira Türkiye'de üniversiteden başka eğitim yöneticisi/maarif müfettişi yetiştiren bir okul yoktur. Bunu katılımcılardan biri şöyle ifade etmiştir: *"Eğitim yönetimi alanındaki tezsiz yüksek lisansın amacı eğitim kurumlarına ve üst kademelerine yönetici yetiştirmektir. Ben bunu böyle düşünüyorum. Milli eğitimde eğitim kurumlarına yönetici yetiştirmek için ne doğru düzgün bir eğitim var ne de bir bölüm..."* (Y1)

Tezsiz yüksek lisans programının bir diğer amacı eğitim sistemini etkili/verimli kılma olarak ifade edilmiştir. Bir öğretim üyesi bu amacı programın nihai amacı olarak şu şekilde dile getirmiştir: *"Sonuçta genel, nihai amaç, sistemin etkili ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlayacak insan gücünün daha etkili ve yeterli hale getirilmesi."* (A2)

Son olarak bu programın amaçlarından birinin maddi kazanımlar sağlamak olduğu söylenmiştir. Bu maddi kazanımlar yönetici atamalarında ek puan alma, ek ders ücreti alma, görev yerini değiştirme/değiştirmeme ve kademe ilerlemesi alma olarak ifade edilmiştir.

Tezsiz Yüksek Lisans Yapma Nedenleri

Öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebeplerine ilişkin görüşler Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'te görüldüğü gibi katılımcılar tezsiz yüksek lisans yapmaya ilişkin 13 adet sebep söylemişlerdir. Öğrenciler yoğunlukla yüksek lisans ve doktora yapma nedeniyle tezsiz yüksek lisans programına geldiklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerin *"Aslında tezli yapmayı düşünüyordum, İngilizce problemi vardı. Dediğim gibi 8-10 sene böyle tezli için uğraşım, akademisyen olmak istiyordum."* (Y2) biçiminde yakınma şeklinde olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca bazı katılımcıların *"Bir şekilde müdür ya da müdür yardımcısı olmaya karar verdim. Bunun için ekstra puan alma düşüncesi..."*(Ö2) ifadesindeki gibi atamalarda ek puan almak veya görev

yerini değiştirme/değiştirmeme gibi daha çok maddi olduğu söylenebilecek nedenlerle tezsiz yüksek lisans yapmak istemişlerdir. Hatta katılımcılardan biri görev yerini değiştirmemek niyetiyle tezsiz yüksek lisansa başladığını ancak daha sonra yalnızca bu nedenle okunacak bir bölüm olmadığını şu şekilde ifade etmiştir: "Başlangıçta o dönemde yöneticilere uygulanan bir rotasyon vardı o rotasyondan kaçmak için, daha uzak yerlerde görev yapmamak için... Aslında sadece bunun için okunması gereken bir bölüm değilmiş onu oraya girdikten sonra gördüm. Böyle başladım ama böyle bitmedi." (Y5). Bununla birlikte bazı katılımcıların "Zaten bir yüksek lisansım vardı, tezliydi yani böyle bir tezsiz yüksek lisansa kariyer olarak ihtiyacım yoktu. Yüksek lisansım olsa daha iyi yönetim düşüncesi veyahut da bu konuda yönetim bilgim olsa daha iyi yönetim düşüncesi. Yani etiketten daha çok bilgiye ihtiyacımız vardı." (Y1) örneğinde olduğu gibi tamamen kişisel ve mesleki gelişim için bu programa katıldığı görülmektedir.

Tablo 3:

Öğrencilerinin tezsiz yüksek lisans yapma nedenlerine ilişkin görüşler

Temalar	Öğretim Üyesi	n	Öğrenci	n
Tezsiz yüksek lisans yapma sebepleri				
Kişisel ve mesleki gelişim	A1-A5	5	Y7,Y11,Y12,M4,Ö3,Ö6	6
Akademik bilgi edinme			Y1,Y6,Y9,M2	4
Öğrendiklerini uygulama ile Kıyaslama			Y9,M2,M5	3
Değişime uyum sağlama			Y6,M1,Ö6	3
Farklı bir bakış açısı kazanma			M1,Ö1	2
Tecrübeleri paylaşma			Y8,M1	2
Yüksek lisans yapma			Y2,Y3,Y8,Y10,M3,M4,M5	7
Doktora yapma			Y2-Y4,Y8,Y10	5
Statü/saygınlık kazanma			M3,M4,Ö2	3
Diploma alma	A1	1	Y10,M3,Ö4	3
Yönetici atamalarında ek puan Alma	A2-A5	4	Y3,Y7,Y12,Ö1,Ö2,Ö5	6
Görev yerini değiştirme/ Değiştirmeme	A1,A2,A4	3	Y5,M5,Ö5	3
Akademik personel olma	A3	1	Y2	1

Öğretim üyelerinin de bu konudaki görüşleri öğrencilerin görüşlerini destekler niteliktedir. Ayrıca öğretim üyelerinden biri öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebeplerini iki sınıfa ayırmanın mümkün olduğunu şu şekilde dile getirmiştir: "Yani biraz faydacı, pragmatist bakan bir grup var. Diğer yandan biraz aslında içsel motivasyonu yüksek olan, gerçekten kendisine bir şeyler katacağını düşünen başka bir grup var, dolayısıyla her ikisi de var bu süreçte. Kısaca ya eğitim özünden faydalanıp tayin olmak, burada kalmak, başka yerlere rotasyonla gitmemek için bunu kullanıyorlar ya da kendilerine bir şeyler katmak, mesleki zenginliklerini, tecrübelerini arttırmak için geliyorlar" (A1)

Programın Öğrencilerin Kişisel ve Mesleki Yaşamına Etkisi

Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisine ilişkin katılımcıların görüşleri Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü gibi katılımcıların tamamı bu programın öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimine olumlu etkisi olduğunu ifade etmiş olmakla birlikte 2 öğretim üyesi ve 13 öğrenci aynı zamanda bir takım olumsuz görüşler de bildirmişlerdir.

Bu programın olumlu etkilerinden biri amaçlarda ifade edilenlere benzer olarak, katılımcıların tamamının ifade ettiği gibi kişisel ve mesleki gelişim sağlamadadır. Kişisel ve mesleki gelişim sağlama açısından ise programın olumlu etkilerinden biri bakış açısını genişletme/farkındalık kazandırmadadır. Bakış açısını genişletme/farkındalık kazandırma ile ilgili birçok katılımcı programın farklı görev unvanındaki kişilerin birbirlerine daha gerçekçi ve empatik bir bakış açısı geliştirdiklerini, uygulamadaki hatalarının farkına vararak işlerini daha

profesyonel şekilde bilimsel bir bakış açısı ile yürüttüklerini, yönetimde tek bir doğrunun olamayacağını dolayısıyla karşılaştıkları bir problemi kendi özel koşulları içinde değerlendirip daha durumsal bir bakış açısı ile değerlendirmeyi ve eğitim sistemine daha bütüncül bakmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir: "Yöneticilik yaparken yönetim alanında almış olduğum bilgileri pratiğe dökme şansını yakalıyor ve karşılaştığım sorunlara daha bilimsel yaklaşım çözme imkanı bulabiliyorum." (Y12); "...eğitime felsefi yaklaşımlar dersine girmiştim ben, bu dersin sonunda bana dedi ki: Hocam ben 29 yıldır eğitim sisteminin içinde çalışıyorum ama yüzdüğüm suyun rengini bu dersten sonra gördüm dedi." (A2). Kişisel ve mesleki açıdan programın etkilerinden bir diğeri yönetim ve denetim anlayışında mevzuata daha az bağlı olma, bireysel gereksinimleri dikkate alma, daha esnek, daha demokratik davranma, çalışanlara daha çok güvenme ve onlarla sorumluluğu paylaşma gibi değişimlerin olmasıdır. Bu konuda katılımcılardan birinin ifadesi şu şekildedir: "Öğretmenin moral ve motivasyonu benim için artık çok önemli hale geldi bu programın neticesinde... Yüksek lisans mezunu olduktan sonra okulumda artık daha ilumlu bir hava var." (Y11) Bunların yanında programın kişisel ve mesleki açıdan iletişim yeterliğini artırma, etkili zaman ve sınıf yönetimi becerisi kazanma, özgüvenin, yaşam ve iş doyumunun artması gibi olumlu etkileri de olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 4:

Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisine ilişkin görüşler

Tema	Öğretim Üyesi	n	Öğrenci	n
Kişisel ve mesleki yaşama etkisi				
Olumlu etkiler	A1-A5	5	Y1-Y12,M1-M5,Ö1-Ö6	23
I. Kişisel ve mesleki gelişim sağlama				
Bakış açısını genişletme/farkındalık Kazandırma	A1-A5	5	Y1,Y2,Y4-Y8,Y10-Y12, M1,M2,M4,M5,Ö1,Ö2, Ö4,Ö5,Ö6	18
Yönetim/denetim anlayışında değişme	A2	1	Y1,Y5,Y6,Y7,Y10,Y11, M4,M5,Ö1,Ö2,Ö4,Ö6	12
İletişim yeterliğini artırma			Y1,Y3,Y5,Y6,Y10,Y11, M4,Ö2,Ö3,Ö6	10
Diğer kişisel ve mesleki kazanımlar	A2,A3,A5	3	Y1-Y7,Y10-Y12,M1,M3, M4,Ö1,Ö2,Ö3,Ö6	17
II. Kuram ve uygulama ilişkisi kurma				
	A1,A2	2	Y1,Y3-Y6,Y10,Y11,M2, M3,M4	10
III. Örtük /informal kazanımlar sağlama				
Tecrübeleri paylaşma	A1-A5	5	Y1-Y8,Y10,M4,Ö2-Ö5	14
Sosyal çevreyi genişletme	A1-A5	5	Y1,Y3,Y4,Y6,Y8,Y10, M4,Ö4,	8
Bilgi açılığı oluşturma/ yeni eğitimlere yönelme			Y1,Y4,Y5,Y7,Y8	5
Kendi çocuklarına örnek olma			Ö3,Ö5	2
Yıllar sonra sıraya oturma	A2,A3,A4,	3	Y2,Y5	2
IV. Maarif müfettişi/eğitim yöneticisi/lideri olma				
Olumsuz etkiler				
	A1,A3	2	Y1,Y5,Y6,Y7,Y9,Y12, M2-M4,Ö1,Ö2,Ö4,Ö5	13
Mutsuzluk/yanlışlar karşısında çaresizlik	A3	1	Y1,Y5,Y7,Y9,Ö1	5
Uyumsuzluk	A3	1	Y1,Ö2	2
Hayal kırıklığı			Y6,Y7,M2,Ö2,	4
IV. Diğer kişisel problemler	A1	1	Y7,M3,M4,Ö4,Ö5	5

Katılımcıların ifadelerine göre bu programın olumlu etkilerinden bir diğeri kuram ve uygulama ilişkisi kurmayı sağlamasıdır. Programın amacına ilişkin görüşlere benzer olarak tezsiz yüksek lisans programının kuramsal bilgi alışverişini sağladığı, öğrencilerin kuramsal bilgiyi uygulama ile kıyaslayarak anlamlandırdığı ayrıca öğrencilerin uygulamadan getirdiği örneklerle akademiye katkıda bulunduğu ifade edilmiştir. Bu konuda katılımcılardan biri şunları söylemiştir:

"Kuram öğrenme açısından, işin açıkçası katkı sağladığını düşünüyorum... Öğrenciler uygulamadan geldikleri için kurama ilişkin hemen örnek verebiliyorlar. Derse gelen öğrenciler hocam evet yani çoğunlukla bildiğimiz şeyler ama farklı bir bakış açısı kazandık diye söylüyorlar. Yani derste, okulda, sınıfta yaptığımız uygulamaların kuramlarını bilmek görmek bize bir bakış açısı bir zenginlik kattı diye söylüyorlar. Aynı şekilde kendi açımdan düşünürsem, ben de bir sonraki gruba ders anlatırken bir önceki gruptaki uygulamaları anlatarak ve örnekleri vererek söylüyorum. Yani dolayısıyla hem bana zenginlik katmış oluyor hem de adaylara zenginlik katmış oluyor diye düşünüyorum." (A1)

Tablo 4'te de görüldüğü gibi katılımcıların programın amacına ilişkin görüşleri içerisinde söylenmemiş olan bu nedenle örtük/informal kazanımlar olarak nitelendirilebilir diğer bir takım olumlu etkiler de bulunmaktadır. Bu konuda, üniversitede ve milli eğitimin çeşitli kademelerinde çalışan yeni dostlar edindikleri, programda kıdemleri ve görev unvanları farklı öğrencilerin bulunmasının birbirlerine tecrübelerini aktarma konusunda fırsat yarattığı, bu tür paylaşımlardan memnun oldukları, yıllar sonra yeniden öğrenci olma, öğrenme fırsatı elde ettikleri, kendi çocuklarına örnek oldukları, öğrendiklerinin onlarda bilgi açlığı oluşturduğu, yeni eğitimler almaya yöneldikleri ifade edilmiştir. Bunu örnekleyecek bir katılımcı görüşü şöyledir: "Çevremiz oluyor eğitim dünyasından, hocalarımızdan bir çevremiz oluyor... Ufkumuz açılıyor, daha fazla okumaya başlıyoruz konu ile ilgili..." (Y1)

Katılımcılar bu programın olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkilerinin de olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konudaki ifadeleri incelendiğinde söz konusu olumsuzlukların eğitim almakla birlikte farkındalığın artmasına bağlı ortaya çıkan, üniversitenin beklentiyi karşılamamasına bağlı yaşanan hayal kırıklığı ve derslere katılmak ve ödevleri yapmak için kişisel yaşamdan fedakârlık etmekten kaynaklanan olumsuz durumlar olduğu görülmektedir. Bu konuda bazı katılımcıların ifadeleri şunlardır: "Şimdi bir taraftan işin bilimselini, doğrusunu öğreniyorsunuz, bir taraftan insanlar sizden yanlı yapmanızı istiyorlar. Dolayısıyla yüksek lisansta öğrendiklerinizi uygulamaya kalkışınca böyle atılıyorsunuz, tutuluyorsunuz, sevmeyen insan oluyorsunuz, işte makamınızı görevinizi kaybediyorsunuz. Yani burası, şu anda çalıştığım yer, benim sürgün yerim..." (Y11); "Öğretmenlerimizin, hocalarımızın uygulamadan çok kopuk olduklarını, anlattıkları teorik bilgilerin aslında gerçek hayatta bir karşılığının olmadığını, okullarda bir karşılığının olmadığını görünce işin doğrusu biraz hayal kırıklığına uğradım..." (M2).

Katılımcıların Görüşlerine Göre Tezsiz Yüksek Lisans Programının Etkililiği

Katılımcıların tezsiz yüksek lisans programının etkililiğine ilişkin görüşleri Tablo 5'te yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğu programın etkililiğine ilişkin olumlu görüş bildirmiş olmakla birlikte bunların bir kısmı (3 öğretim üyesi ve 12 öğrenci) bu konuda hem olumlu hem de olumsuz ifadeler kullanmışlardır.

Öğretim üyeleri öğrencilerin olumlu geri bildirimde bulunmasını ve bu programa olan talebin fazla olmasını etkililiğin göstergesi olarak nitelendirmişlerdir. Örneğin bir öğretim üyesi şunları söylemiştir: "...Tezsiz yüksek lisans programları içinde en çok başvuru hala bu programa yapılıyor. Bu da bir şeyin göstergesidir herhalde (A3). Ayrıca katılımcılar programın etkililiğinin nedenleri olarak, programın kişisel ve mesleki yaşama etkisindeki görüşlerine benzer şekilde, kişisel ve mesleki gelişim katkı sağlamasını, kuram ve uygulama ilişkisi kurmaya yardım etmesini, örtük/informal kazanımlar sağlamasını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin bu programa katılma nedenlerinin içsel motivasyon kaynaklı olmasının da programın etkililiğini arttıracığı dile getirilmiştir. Bu konuda bir katılımcının ifadesi şöyledir: "Dört yıllık eğitim, lisans eğitiminde gelecek kaygısı vardı, biz kendimizi sürekli derslere veremiyorduk. Oysa şimdi yüksek lisansta böyle bir kaygı yok... Çünkü ben burada herhangi bir maddi çıkar düşünmeden sadece yüksek lisans yapmak istiyordum. Hiçbir zaman buraya gelirken ayaklarım geri geri gitmedi." (Ö5).

Tablo 5:

Tezsiz yüksek lisans programının etkililiğine ilişkin görüşler

Temalar	ğretim yesi	n	ğrenci	n
Etkililik				
I. Olumlu görüşler	A1-A5	5	Y1,Y3-Y11,M2-M5, 2-6	19
Kişisel ve mesleki gelişim sağlıyor	A1,A3,A5	3	Y1,Y3-Y11,M2-M4,3,5,6	16
Üniversite tatmin ediyor			Y4,Y5,M3,M4,2,4,5,6	8
Öğrenciler olumlu geribildirimde bulunuyor	A2,A3	2		
Talep fazla	A2,A3	2		
Öğrenciler içsel motivasyona sahip	A2,	1	Y5,Y7,Y8,M2,M3,5	6
Kuram ve uygulama ilişkisi kurmayı sağlıyor	A1	1	Y8,Y12,M4	3
rtk/informal kazanımlar sağlıyor	A2,A3,A4	3	Y3,Y4,Y6,3	4
II. Olumsuz görüşler	A1,A3,A5	3	Y5-Y9,M1-M5,1,2,4,5	14
MEB dikkate almıyor			Y8,Y9,M2,M3,2,4,5	7
Uygulamaya dönük değil			Y3,M2,M3	3
Öğrenciler dışsal motivasyona sahip			Y5,Y7	2
Dünya ile karşılaştırma yok	A1	1	Y2,1	2
Üniversite kaynaklı problemler var	A1	1	Y5-Y7,M1,M2,M4	6
Doktora yolu kapalı			M3	1

Katılımcılar programdaki derslerin daha çok uygulamaya dönük olması ve gelişmiş ülkelerdeki eğitim uygulamalarıyla karşılaştırmalı olarak verilmesi halinde programın daha etkili olacağını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte bazı katılımcıların derslerin uygulamaya dönük olmasına gerek olmadığını ifade ettikleri de gözlenmiştir. Örneğin bir ğretim yesi şunları söylemiştir: "*Beceri kazandırmak, uygulamaya dönük ders yapmak çok mümkün değil. Onların eline sihirli bir değnek vermemiz beklenemez. Aldıkları eğitim yoluyla olası durumları doğru teşhis edeceklerini ve böylece uygun zmler üreteceklerini düşünüyoruz.*"(A4) ok sayıda katılımcı tezsiz yüksek lisans programının niversite yönüyle tatmin edici olduğunu ancak MEB'in bu programdan mezun olanları dikkate almadığını, çalışanlarını bu eğitimi almaya teşvik etmediğini dile getirmişlerdir. Bu konuyu katılımcılardan biri şöyle dile getirmiştir: "*Amaçlarına ulaştığını, yani aldığımız eğitim anlamıyla amaçlarına ulaştığını düşünüyorum. MEB'in bizi asıl kendi amaçlarımıza ulaştırmadığını düşünüyorum. ... Yani biz oraya belli bir amaçla girdik orada onun karşılığını alıyoruz, oradaki (niversitedeki) isteklerimiz taleplerimiz yerine getiriliyor ama mezun olduğumuzda diğer amaçlarımıza ulaşamayacağız.*" (4) Buna rağmen az sayıda katılımcı niversite kaynaklı MEB'de deneyimi olmayan ğretim üyelerinin ders vermesi, ikinci ğretim programlarının açılması ve tezsiz yüksek lisans programının yaygınlaşması ile birlikte niteliğin düşmesi gibi problemleri de etkililiğin önündeki engeller olarak ifade etmiştir.

CONCLUSION DISCUSION AND RECOMMENDATIONS

Bu araştırmada fenomenolojik sınırlar içinde durum çalışması deseni kullanılarak EYD tezsiz yüksek lisans programı aynı zamanda araştırmanın da alt problemlerini oluştıran, programın amacı, öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebepleri, programın onların kişisel ve mesleki yaşamına etkisi ve programın etkililiği yani amaçlarına ulaşma düzeyi olmak üzere dört farklı açıdan ele alınmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulguların tezsiz yüksek lisans programının *ğrenciye mesleki konuda bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermek*

şeklinde ifade edilen formal amacı ile tutarlı olduğu ifade edilebilir. Ayrıca kuram ve uygulama ilişkisi kurmak açısından programın mesleki konularda derin bilgi kazandırma ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermekten başka uygulamadan kurama katkıda bulunma gibi bir amacının da olduğunun ifade edilmiş olması önemli bir sonuçtur. Bu bağlamda üniversitenin yalnızca bilgi veren değil, öğrencileriyle etkileşim içinde olan, öğrencilerinden de öğrenen konumunda olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan az sayıda da olsa bazı katılımcıların tezsiz yüksek lisans programını tezli yüksek lisans yapma fırsatı elde edemeyenlerin katıldığı alternatif bir lisansüstü eğitim programı olarak nitelendirmeleri dikkat çekicidir. Zira bu ifadeler programın formal amacıyla açıkça çelişmektedir. Çünkü amaçları bakımından kıyaslandığında tezsiz yüksek lisans programı, amacı öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamayı amaçlayan tezli yüksek lisans programının bir alternatifi olamaz. Ayrıca katılımcıların programın amaçları arasında maarif müfettişi, eğitim yöneticisi/lideri yetiştirmeyi oldukça az dile getirmişlerdir. Bunun aksine Özdem, Bülbül ve Güngör (2002) Eğitim Fakültelerinin Eğitim Yönetimi, Planlaması, Teftişi ve Ekonomisi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen ve okul yöneticilerinin programla ilgili görüşlerini belirlemeyi hedefleyen araştırmalarında, katılımcıların programı okul yöneticisi yetiştirme süreci için önemli bir adım olarak gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bunun nedeni olarak MEB'in eğitim yöneticilerinin ve maarif müfettişlerinin yetiştirilmesi konusunda o dönemki politikaları ile bugünkü politikaları arasındaki farklılıklar ileri sürülebilir. Zira o dönemde eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi bağlamında lisansüstü eğitimin popüleritesi artmaktayken bugün bu konuda MEB daha olumsuz bir tutum içindedir.

Öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebepleri programın amaçları ile paralellik göstermektedir. Ancak bunlar arasında yüksek lisans veya doktora yapma nedenlerinin programın amacında ifade edilenden daha çok öne çıkıyor olması dikkat çekicidir. Buna göre katılımcıların programın amacında ifade ettiklerinin aksine kişisel beklentilerinin daha farklı bir noktaya kaydığı söylenebilir. Turhan ve Yaraş (2013) lisansüstü programların öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki gelişimine katkısını araştırdıkları çalışmalarında katılımcıların EYD lisansüstü programlarını tercih sebepleri arasında en önemlilerinin uzmanlaşma ve akademik kariyer yapma olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmada ortaya çıkan diğer tercih sebepleri ise okul yöneticiliği alanında kendini geliştirme, eğitim yöneticisi olma, teorik bilgi edinme, kademe ve terfi, yönetime ve denetime verilen önemin artması nedeniyle lisansüstü eğitim alma isteğidir. Özdem, v.d. (2002) Eğitim Fakültelerinin Eğitim Yönetimi, Planlaması, Teftişi ve Ekonomisi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen ve okul yöneticilerinin programla ilgili görüşlerini aldıkları araştırmalarında katılımcıların çoğunluğu programı bitirdiğinde Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında istihdam edileceklerine inandıklarını tespit etmişlerdir. Söz konusu araştırma bulgularının da bu çalışmanın bulguları ile benzer olduğunu söylemek mümkündür.

EYD tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına olumlu etkisi olduğu konusunda katılımcılar görüş birliği içindedir. Ancak birçok katılımcı aynı zamanda eğitimle birlikte farkındalığın artmasına bağlı ortaya çıkan veya derslere katılmak için kişisel yaşamdan fedakarlık etmekten kaynaklanan bir takım olumsuz etkilerden de bahsetmiştir. Benzer şekilde Nayır (2011), eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim görmekte olan öğretmen, yönetici ve müfettişlerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri ortaya çıkarmayı amaçladığı araştırmasında yaşanan başlıca sorunları ödevleri yetiştirememeye, ders saatlerinin mesai saatleriyle çakışması, sosyal yaşama zaman ayıramama, okuldan ve bakanlıktan kaynaklanan sorunlar, atama ve yer değiştirme mevzuatı ile izin mevzuatının yetersiz olması olarak tespit etmiştir.

EYD tezsiz yüksek lisans programın kişisel ve mesleki yaşama olan katkıları konusunda katılımcıların amaçlarla ve beklentilerle ilgili görüşlerinin oldukça uyumlu olduğu söylenebilir. Bununla birlikte katılımcıların programın amaçları ile ilgili görüşlerinde doğrudan ifade

etmedikleri tecrübeleri paylaşma, sosyal çevreyi genişletme kendi çocuklarına örnek olma, yıllar sonra sıraya oturma gibi temalar da ortaya çıkmıştır. Bu temalar bir anlamda programın örtük/informal işlevleri olarak nitelendirilebilir. Ayrıca yönetim ve denetim anlayışındaki değişimin eğilimi de dikkat çekicidir. Mevzuata daha az bağlı olma, bireysel gereksinimleri dikkate alma, daha esnek, daha demokratik davranma, çalışanlara daha çok güvenme ve onlarla sorumluluğu paylaşma şeklinde ifade edilmiş olan bu değişimlerin, genel olarak, klasik yönetim kuramlarının işaret ettiği yönetim anlayışından çağdaş yönetim kuramlarının işaret ettiği yönetim anlayışına doğru yöneldiği görülmektedir. Özdem v.d. (2002) EYD tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen ve okul yöneticilerinin programla ilgili görüşlerini aldıkları araştırmalarında, programın uygulamayla paralellik gösterdiği, öğrencilerin programda kazandıkları bilgileri çalıştıkları kurumlarda uygulayabildikleri görüşünde olduklarını tespit etmiştir. Turhan ve Yaraş (2013) EYD alanındaki lisansüstü programlarda öğrenim gören öğretmen, yönetici ve denetmenlerin görüşleri ışığında bu programların mesleki gelişimlerine katkısını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, alınan eğitimin uygulama sorunlarını çözüme konusunda katkı sağladığı ve liderlik davranışlarını geliştirdiği sonuçlarına ulaşmışlardır. Her iki çalışmanın bulguları da bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Barnard'ın bir örgütün amaçlarını gerçekleştirme düzeyi (Akt. Aydın, 2010:15) olarak ifade ettiği etkililik kavramı bu çalışmada EYD tezsiz yüksek lisans programının amaçlarına ulaşma düzeyi anlamında kullanılmıştır. Ancak programın etkililiğine ilişkin kapsamlı, elle tutulabilir veriler sağlamak değil, programın amaçlarına ne kadar ulaştığını öğrencilerin ve öğretim üyelerinin bakış açısıyla ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda programın algılanan amacının formal amacı ile tutarlılığına, algılanan amacı ile öğrencilerin beklentilerinin ve tezsiz yüksek lisans eğitiminden sonra kişisel ve mesleki yaşamlarındaki değişimlerin tutarlılığına odaklanılmıştır. Buna göre programın formal amacı ile algılanan amacı tutarlı olmakla birlikte katılımcıların programa formal olarak ifade edilenden başka anlamlar da yüklediği görülmüştür. Ayrıca katılımcıların programın amacı, öğrencilerin tezsiz yüksek lisans yapma sebepleri ve öğrencilerin kişisel ve mesleki yaşamına etkisi ile ilgili görüşlerinin oldukça tutarlı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte katılımcılara programın etkililiğini nasıl değerlendirdikleri de sorulmuştur. Bu konuda daha çok olumlu görüş bildirmiş olmakla birlikte bir takım olumsuz ifadeler de kullanmışlardır. Katılımcıların programın etkililiğine ilişkin görüşleri arasında üniversiteye ve MEB'e yöneltilen eleştiriler dikkat çekicidir. Katılımcılar genel olarak üniversitenin eğitim-öğretim faaliyetlerinden memnun olmakla birlikte bunların kuramsaldan ziyade daha çok uygulamaya dönük olmasını arzu ettikleri görülmektedir. Benzer şekilde Anderson (1991) ABD'deki yönetici yetiştirme programlarını değerlendirdiği araştırmasında bu programların genel olarak teorik içerikli olduğunu, yöneticilere uygulamaya dönük eğitim vermede yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Yine yurt dışında yapılan bazı araştırmaların okul yöneticisi yetiştiren bir takım özel programların değerlendirilmesine odaklandıkları görülmektedir. Bu araştırmalar genel olarak okul yöneticilerinin yetiştirilmesinde akademik bilgiden öte uygulamaya yönelik etkinlikleri ön plana çıkaran eğitimlerin olumlu etkilerinden bahsetmektedir (Anderson, 1991; Bush, 1998; Bush 2013). Bununla birlikte bu araştırmada kuramsal bilgi vermenin yeterli olacağı görüşünde olan bazı katılımcılar da bulunmaktadır. Bu programlarda kuramsal bilgi mi yoksa uygulamalı bilgi mi verilmesi gerektiği konusu araştırmaya değer olmakla birlikte Türkiye şartlarında öncelikle çözümlenmesi gereken mesele MEB ile üniversitenin bu konuda ortak bir anlayış içine girmesi olmalıdır. Nitekim bazı katılımcılar, MEB üniversitede verilen bu eğitimi dikkate aldığında, teşvik ettiğinde bu programın daha etkili olacağını ifade etmişlerdir.

REFERENCES

- Ada, S. ve Baysel, N. (2010). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem.
Ada, Ş. ve Küçükali, R. (2009). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Akın, U. (2012). Okul yöneticilerinin seçimi ve yetiştirilmesi: Türkiye ve seçilmiş ülkelerden farklı uygulamalar, karşılaştırmalar. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12 (2), 1-30.
- Alabaş, R., Kamer, T. ve Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin Kariyer Gelişimlerinde Lisansüstü Eğitim: Tercih Sebepleri ve Süreçte Karşılaştıkları Sorunlar. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 3 (4), 89-107.
- Anderson, M. E. (1991). *Principals: How to train, recruit, select, induct and evaluate leaders for America's schools*. Eric Clearing House on Educational Management. College of Education. University of Oregon.
- Aydın, A. (1995). Cumhuriyet Döneminde Uygulanan Eğitim Uzmanı Yetiştirme ve İstihdam Politikalarının Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 1(2), 219-227.
- Aydın, M. (2010). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Balcı, A. (2008). Eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim yönetimi*. (29), 181-209.
- Balcı, A. ve Çinkır, Ş. (2002). Türkiye'de eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Balyer, A. ve Gündüz, Y. (2011). Değişik ülkelerde okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: Türk eğitim sistemi için bir model önerisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (2), 182-192.
- Başaran, İ.E. (1988). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Başer, N., Narlı, S. ve Günhan, B. (2010). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7.
- Beycioğlu, K. ve Dönmez, B. (2006). Eğitim yönetiminde kuramsal bilginin üretimi ve uygulamasına ilişkin bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. (47),317-342.
- Bush, T. (1998). The National Professional Qualification for Headship: The key to effective school leadership? *School Leadership & Management*, 18(3), 321-333.
- Bush, T. (2013). Preparing Headteachers in England Professional Certification, not Academic Learning. *Educational Management Administration & Leadership*, 41(4), 453-465.
- Bülbül, T. (2003). Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü eğitime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 36 (1-2).
- Creswell, J.W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed. M.Bütün ve S.B.Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi. (Eserin orijinali 2013'te yayımlandı).
- Çelik, V. (2002): Eğitim yöneticisi yetiştirilmesi politikasına yön veren temel eğilimler. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Demirtaş, H. (2010). Okul örgütü ve yönetimi. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş ve Özer (2014). Okul müdürlerinin bakış açısıyla okul müdürlüğü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 22 (1), 1-24.
- Hoy, W. K. ve Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. (Eserin orijinali 1998'de yayımlandı).
- Işık, H. (2002). Okul müdürleri için formasyon programı ve okul müdürlerinin yetiştirilmesi. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği (1963). *T.C. Resmi Gazete*, 11402, 14 Mayıs 1963.
- İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği (1969). *T.C. Resmi Gazete*, 13352, 15 Kasım 1969.
- Kalyoncu, İ. (2002). Sınav Kazanan Okul Yöneticisi Adaylarının Sınav Sonrası Yetiştirilmeleri. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Karakütük, K. (2009). *Lisansüstü öğretim sistemleri*. (2. baskı). Ankara: Pegem.
- Karakütük, K., Aydın, A., Abalı, G. ve Yıldırım, S. (2008). Lisansüstü Öğretimin Sorunları Konusunda Ankara'daki Üniversitelerin Lisansüstü Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*. 33(147), 42-53.
- Karataş, İ. H. (2014). EYTPTE Tezli ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarında Açılan Derslerin Karşılaştırmalı Analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1),15-34.
- Karip, E. ve Köksal, K. (1999). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(2), 193-207.
- Kaya, Y. (1991). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (1996). *T.C. Resmi Gazete*, 22683, 1 Haziran 1996.

- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S.Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. (Eserin orijinali 2009'da yayımlandı).
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurum Yöneticilerinin Nitelikleri ile Atanmaları Hakkında Yönetmelik (1990a). *T.C.Resmi Gazete*, 20656, 5 Ekim 1990.
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Kurum Yöneticilerinin Atama Yönetmeliği (1995). *T.C.Resmi Gazete*, 22417, 27 Eylül 1995.
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik (1998). *T.C.Resmi Gazete*, 23472, 23 Eylül 1998.
- Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değerirme Yönetmeliği (1999a). *T.C.Resmi Gazete*, 23681, 30 Nisan 1999.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değerirme Yönetmeliği (2004). *T.C.Resmi Gazete*, 20656, 11 Ocak 2004.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama Yönetmeliği (2007). *T.C.Resmi Gazete*, 26492, 13 Nisan 2007.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticileri Yönetmeliği (2008). *T.C.Resmi Gazete*, 26856, 24 Nisan 2008.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değerirmelerine İlişkin Yönetmeliği (2009). *T.C.Resmi Gazete*, 27318, 13 Ağustos 2009.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticileri Atama ve Yer Değerirme Yönetmeliği (2013a). *T.C.Resmi Gazete*, 28573,28 şubat 2013.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumu Yöneticileri Atama ve Yer Değerirme Yönetmeliği (2013b). *T.C.Resmi Gazete*, 28728,4 Ağustos 2013.
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirilmelerine İlişkin Yönetmelik (2014a). *T.C.Resmi Gazete*, 29026,10 Haziran 2014.
- Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği (1967). *T.C.Resmi Gazete*, 12718, 30 Eylül 1967.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği. (1990b). *T.C.Resmi Gazete*, 20678, 27 Ekim 1990.
- Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği (1993). *T.C.Resmi Gazete*, 21717,3 Ekim 1993.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (1999b). *T.C.Resmi Gazete*, 23785,13 Ağustos 1999.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (2011). *T.C.Resmi Gazete*, 27974, 24 Haziran 2011.
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (2014b). *T.C.Resmi Gazete*, 29009, 24 Mayıs 2014.
- Nayır, F. (2011). Eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim görmekte olan müfettiş, okul yöneticisi ve öğretmenlerin sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 44(3), 199-222.
- Okul Yöneticilerinin Atama ve Yer Değerirmelerine İlişkin Yönerge (1985). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisi*, 48 (20187), 6 Mayıs 1985.
- Okutan, M. (2000). Okul müdürlerinin yönetsel davranışlarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 162-167.
- ÖSYM. (2015). Araştırma, yayın ve istatistikler. http://www.osym.gov.tr/belge/1-128/sureli_yayinlar.html adresinden 01.02.2015 tarihinde alınmıştır.
- Özdem, G., Bülbül, T. ve Güngör, S. (2002): Eğitim yönetimi planlaması teftişi ve ekonomisi tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen ve okul yöneticilerinin programa ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Özdemir, S., Köse, M. F., & Kavgacı, H. (2014). Türkiye'de Eğitim Yönetimi Alanındaki Yüksek Lisans Programlarının Okul Liderliği Standartları Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mukaddime Dergisi*, 5(1).
- Patton, M. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. (3rd edition). London: Sage Publications.
- Richard, L. & Morse, J. (2007). *User's guide to qualitative methods*. (2nd edition). London: Sage Publications.
- Sarpkaya, P. (2010). Yönetim kuramları ve eğitime yansımaları. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- şimşek, H. (2004). Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi: Karşılaştırmalı örnekler ve Türkiye için öneriler. *Çağdaş Eğitim*, 29(307), 13-21.
- şişman, M. ve Turan, S. (2002). Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. *21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu*: Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- Taş, A. ve Önder, E. (2010). 2004 yılı ve sonrasında yayınlanan eğitim kurumları yöneticilerinin atama ve yer değiştirmelerine ilişkin yönetmeliklerin karşılaştırması. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year, 2(12)*, 171-185.
- Taşra Teşkilatı Yöneticiliklerine Atanma ve Bunların Görevden Alınmaları Hakkındaki Yönerge (1986). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi*, 49 (22007), 24 Mart 1986.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim müdürleri için okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Turhan, M., ve Yaraş, Z. (2013). Lisansüstü programların öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki gelişimine katkısı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 43(43), 200-218.
- Üstüner, M. ve Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi, denetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. (55). 497-515.
- Yavuz, M. (2009). Okul Müdürlerinin Yönetimle İlgili Görüş ve Uygulamalarının Yönetim Kuramları Bakımından Değerlendirilmesi. *Journal of Values Education*, 7(18), 121-155.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı) Ankara: Seçkin.

Opinions of the Students and the Lecturers on Educational Management and Supervision Non-Thesis Master's Program

Res.Assist.Zeynep Umur
İnönü University-Turkey
Zeynep.umur@inönü.edu.tr

Assoc.Prof.Dr. Hasan Demirtaş
İnönü University-Turkey
hasan.demirtas@inönü.edu.tr

Abstract

The purpose of this study is to determine the opinions of students and lecturers about non-thesismaster's program of educational administration and supervision department.. The sub-purposes of the study are to determine the opinions of students and lecturers about the aim of the non-thesismaster's program, the reasons of the students to join the program, the effect of the program on students' daily and work life and the efficiency of the program. There search was designed as a case study and 23 non-thesis master program students and 5 lecturers were participated in the research. Research data was collected with a semi-structured interview form and it was analyzed with content analysis method. It was found that participants' perceptions about the aim of the program were similar with the formal objectives of the program, however; it was also found that there are some other objectives of the program except from the formal objectives. The students' reasons to join the program are similar with the perceived aims of the program. Most of the participants stated positive opinions about the effectiveness (the level of reaching the aims) of the program. Besides this, participants stated that if Ministry of Education (MEB) takes the program into consideration and encourages its personnel to join the program the program can be more efficient.

Keywords: *Non-thesis master's program, educational management and supervision, training of principals*



**E-International Journal
of Educational Research,
Vol: 7, No: 3, 2016, pp. 31-48**

DOI: 10.19160/e-ijer.67845

*Received: 10.06.2016
Accepted: 30.09.2016*

Suggested Citation:

Umur, Z. & Demirtaş, H. (2016). Opinions of the Students and the Lecturers on Educational Management and Supervision Non-Thesis Master's Program, *E-International Journal of Educational Research*, Vol:7, No: 3, 2016, pp. 31-48, DOI: 10.19160/e-ijer.67845

EXTENDED ABSTRACT

Problem: *Non-thesis master's programs distinguish from other postgraduate programs in terms of the emphasis on professional development. Because, in the Postgraduate Education and Training Regulation, the aim of non-thesis master's programs is stated as: "to give information about the professional subjects and to show how to use the existing knowledge in practice" (ResmiGazate, 1996). Also in other countries, there are some other non-thesis master's programs with various names (Karakütük, 2009). In this regard Turkey where there isn't a specific school to educate educational administrators, non-thesis master's program of educational management and supervision department has a remarkable position. However, following problems are frequently stated in the related literature: As a result of the increasing knowledge on educational administration, the common view of professional training of educational administrators is a necessity is growing up. However; educational administrators haven't been educated professionally in Turkey. In this regard, Turkey is behind the developed countries (Ada veBaysel, 2010; Ada veKüçükali, 2009; Akın, 2012; Balcı, 2008; BalyerveGündüz, 2011; Çelik, 2002; Demirtaş, 2010; Işık, 2002; Kaya, 1991; Şimşek, 2004; ŞişmanveTuran, 2002; Taymaz, 2003). Nevertheless, the non-thesis master's programs have many students. It would be important to know why the students join the programs, how they perceive the aim of the programs and how this program affects their personal and professional lives.*

This study aims to identify the opinions of students and lecturers about the Educational Management and Administration Non-Thesis Master's Program. Within this scope, it is intended to be determined that their opinions on the objectives of this program, students' reasons to join the non-thesis master program, program's possible effects on their personal and professional life and the efficiency of the program.

Method: *In this study, the case study pattern which is one of the qualitative research patterns is used through a phenomenological viewpoint. The study group of this research consists of 23 students who are studying at the last semester or graduated from the Non-Thesis Master's Program of the Education Management and Supervision of the Educational Sciences of the İnönü University and 5 lecturers teaching in the same program. All of the participants have voluntarily participated in this study. Maximum variation sampling method is used in this study. The data used in this research have been collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. The data gathered from the participants have been analyzed by the content analysis method.*

Findings: *It is found out that the opinions of the lecturers and students on the non-thesis master's program are grouped under five main titles. Among these titles, "enabling personal and professional development" and "bridging theory and practice" are the most emphasized titles. It is understood that the opinions of the participants on the objectives of non-thesis master's degree cohere with the objectives mentioned in the regulations but they have some more objectives not mentioned in the regulations. In addition, it is seen that the non-thesis master's degree has become an alternative for those who were not accepted to the thesis master degree programs. The participants stated that they start non-thesis master's program mostly because of carrying out master, doctorate and enabling personal and professional development. Their opinions on the program's effect on their professional and personal life support the objectives of the program. In addition it has implicit effects other than the objectives mentioned in the objectives of this program. The participants mostly declared positive opinions on the non-thesis master's degree program. On the other hand they stated that some problems such as the Turkish Ministry of Educational Affairs doesn't take the program into consideration and courses aren't practice oriented which have a negative effect on the efficiency of the program.*